

ML
March 3
Q/D-1529

HUNGARY

821.3
Peer

FOREIGN RELATIONS (1501 -- 751.8)

AUSTRIAN VISITORS' EXPERIENCES AND OBSERVATIONS IN HUNGARY

SOURCE RELIABILITY: Believed to be reliable.

DATE OF OBSERVATION: Mid-November 1959.

ENGLISH SUMMARY: Keen to visit relatives in Hungary, an Austrian couple applied for visas to the VIENNA embassy in August 1959 but only got them when, in November, the wife caustically asked why "workers" like themselves were subjected to unnecessary irritations. The visas were issued a few hours afterwards.

The couple's first impressions after crossing the border were not favorable. The beer tasted like "Maggi soup", Austrian schillings were gladly taken everywhere, and rail-rovers constantly disturbed them because, so they said, they must now all learn German and therefore take every opportunity to practice this language.

But GYOR station with its marble looks better even than GRAZ' brand new modern equivalent, the couple noted, and BUDAPEST's Ring with its renovated fronts and new illumination makes a good impression.

PECS, too, proved to be a surprisingly pleasant looking town. The streetcars and their rails have been replaced by busses, the "Meosek" Hotel is again in use and the new buildings harmonize with their surroundings. The shops are full of goods. There are no Soviet troops in the town, only a few police around but plenty of workers-militia to be seen. The local radio daily broadcasts a German language program.

Relatives and strangers welcomed the couple with open arms and many questions about Austria. But PECS is generally a town of depression: there is no personal security and people still vanish without trace. The Austrians gained the impression that the possibility of another uprising cannot be ignored.

A refugee girl accountant who returned to Hungary in March 1957 must now subsist on her earnings as a charwoman and regrets her defection.

The consumer goods market is over-organized and chaotic. Shoes are taken out of their boxes and sold wrapped in unnecessary reams of packing paper, footwear and textiles are expensive and shoddy, washing machines are covered with a coat of paint instead of enamel, eggs and rice are in short supply, wine costs the same as in Austria.

EVALUATION COMMENT: The content of this report is in accord with a number of similar items which summarized the impressions of Western visitors to Hungary. Since these visitors understand Hungarian, they could penetrate deeper under the superficial strata of the everyday life. The statements on details concerning the general living conditions are correct.

X X X

Egy STEIERMARK-i munkásházaspár azzal a feltett szándékkal utazott 1959 novembere végén Magyarországra, hogy a tervbevett rokon látogatáson kívül alaposan körülnézzen a vasfüggöny mögött. Szerették volna tudni, mi igaz a lakóhelyükön is (bányavidék!) eléggé erős kommunista propagandából.

Az utazás vizumnehézségekkel kezdődött.

Kérvényüket még augusztusban beadták a BÉCS-i magyar követségre, de innen csak november elején kaptak érdembeli, beleegyező választ. Rögtön kivették esedékes szabadságukat és november 12-én BÉCSbe utaztak.

Meglepte őket, hány utazni szándékozó tolong a Bankgassei követségi épület előcsarnokában: még számokat is osztogattak. A számok ellenére sem jutva azonban sorra, furakodni kezdtek, hogy indul a vonatjuk, nem érnek rá, stb. Egy tisztviselő leintette őket, de arra a megjegyzésre, hogy "mi is munkások vagyunk", azonnal átvette irataikat s közölte, hogy szerdán (vagyis 14-én) megkapják készen a vizumot.

— Nem addig van az, uram! — kiáltott fel erre az asszony, s elmondta, hogy ők nem BÉCSben, hanem Magyarországon akarják tölteni az amagys kevés maradék-szabadságot. — Vagy tévedtünk volna s nem ez a magyar követség?

A tisztviselő elsápadt, majd eltűnt egy ajtó mögött.

(over)

Két perc múlva tudatta az utasokkal, hogy délután négyre kész lesz a vizum. Kész is lett: egy jóval barátságosabb férfi adta át, bár ez is "azonnal rácsapott" a fejéenként kirótt 111 Schillingre, amire a házaspár nem tudott egyébbel reagálni, minthogy az utleveléket kapta el sebesen az asztalról.

A VASUTASOKNAK NÉMETÜL KELL TANULNI
Railroaders Must Learn German

A házaspár SZOMBATHELY felé akart indulni, hogy aztán innen tartson PÉCSnek, de mivel ezt nem engedték meg nekik, BUDAPESTEN utaztak. A férj legelső benyomása az volt, hogy a magyar sör ihatatlan. Palackban, drágán adták, ami nem volt olyan baj, de hasonló íze volt, mint a "kétszer felmelegített Maggi-levesnek".

A vonaton nem hagyták aludni őket. BUDAPESTIG két vasutas is azzal jött be perccenként a fülkébe: mint mondják ezt meg azt németül? Szüntelenül "gyakorolni" akartak. A vasutasok elmondták, hogy ők ezt nem szenvedélyből csinálják, hanem kötelességből, újabban ugyanis kötelező számukra a német nyelv tanulása. "mint azelőtt az orosz" -- mondták.

Utközben az asszony akart valamit vásárolni az egyik pályaudvaron. Mivel forintja nem volt, osztrák schillinggel fizetett, amelyet darabonként 80 filléres árban váltottak át. A váltáskor azt is közölték vele, hogy Schillinggel bárhol, tehát étteremben is fizethet, "csak márkát nem fogadnak el sehol" -- ezt utasaink egyébként nem értették.

A GYŐR_i pályaudvar, amely nemrég lett készen, nagyon szép. Csupa márvány, "különb, mint a GRÁZ-i".

BUDAPESTre érkezve megtekintették a várost, a Nagykörutot, ahol valóban látszik a nagy építkezések nyoma, majd továbbutaztak PÉCSre.

A város igen csinos. Itt is ugyanazt a világitást szerelik fel, mint a BUDAPEST-i köruton: neoncsövekkel. A villamosi-
neket felszedik, mert nincs rájuk szükség: a városban az autóbusz és a taxi a fő közlekedési eszköz. Utóbbi -- ellentétben BUDAPEST-tel -- mindig kapható.

A Mecsek-szálló, amely a forradalom alatt némi károkat szenvedett, ismét üzemben van, s romnak hírét-hangját sem látni. A városban mindenütt építkeznek, rengeteg az új ház.

Ezek sok tekintetben szebbek, mint például az új KÖFLACH-i lakóépületek. Úgyesebb a lakások beosztása, és meglepően sok berendezési tárgyat ad bérbe az állam a bérlőknek.

Ugyancsak PÉCS-i ujság, hogy a helyi rádió naponta ad németnyelvű műsort, este 18 órakor. A műsor elég jó és nagy népszerűségnek örvend.

Az üzletek tömve vannak áruval és első látásra úgy tűnik, hogy minden kapható. Televíziós készülékeket is árulnak, bár mindenütt ugyanazt a három-négy típust.

A városban kevés rendőrt, de annál több munkásőt lehet látni. Ezek orosz vattakabárjukban és "micisapkájukban" igen kellemetlenül hatnak: legtöbbször borotvátalan is és főleg az idegenre nagyon gyanakodva tekintgetnek.

Orosz katona nem látható PÉCSen: hír szerint nem szabad a városba bemenniük. A házaspár az utazás alatt összesen kétféle látott belőlük, a vonaton.

A LAKÓSSÁG HANGULATA NYOMOTT Depressive Mood in PECS

Mindenütt szeretettel és bizalommal fogadták őket. Egyenesen védekezniük kellett az ismeretlenektől is kapott politikai kérdések ellen. A férfit időnként -- az utcán is -- tucatnyi ember vette körül, akik az osztrák viszonyok felől kérdezték, s akiknek úgy kellett válaszolgatnia, mint valami politikusnak.

Az életszínvonal bizonyos javulása ellenére az emberek nyomottak, kedvetlenek. Nincsenek reményeik, nem várnak komolyabb változást. Az akkor küszöbönálló pártkongresszusról is csak kézlégyinté beszéltek, ugyanúgy a HRUSCSOV-EISENHOWER találkozó-ról. Többen, főleg munkások kifejtették azt a véleményüket, hogy nyomottságuk oka: a Nyugat végleg magárahagyta Magyarországot.

Sokan említették, hogy biztonság még ma sincs: ha kevésbé is, mint közvetlenül a forradalom után, de ma is tűnnek el nyomtalanul emberek, akik után aztán senki sem kérdez.

A menekültek sorsa iránt mindenki érdeklődik. Nem találkoztak olyan emberrel, aki az emigráns magyarságra egyetlen rossz szót is szólt volna.

Számos beszélgetés után a látogatók meggyőződése: nincs kizárva, hogy újból ki ne törjön egy felkelés. De az sokkal "borzasztóbb lesz", mint az első volt. Sok gazember ma ott folytatja, ahol akkor a forradalom miatt abba kellett hagynia: ezek számára nem lesz már irgalom.

EGY VOLT MENEKÜLT ESETE
Redefector Regrets Return

A két utas meglátogatott egy hazatért menekültet is, aki annak idején azért ment haza, mert megtudta, hogy édesapja meghalt. Noha az amnesztia lejárása előtt lépte át visszafelé a határt, nem vették vissza régi állásába (könyvelő volt). Segéd munkásként kezdett dolgozni, de innen is hamar elküldték. Jelenleg alkalmi takarítónői munkából él.

Sirva mondta el vendéglátóinak, hogy hazatérését ezerszer megbánta: igaz, hogy honvágya volt, de legalább békénhagyták. Most rengeteg megalázást kell elviselnie, sorsa jóval nehezebb, mint 1956 előtt volt.

JELLEMZŐ HIBÁK AZ ÜZLETI ÉLETBEN
Chaotic Consumer Goods Market

Az első napok elteltével a házaspár több olyan hibát vett észre, amelyet a rendszer jellemző vonásának tart.

E hibák szerintük főleg "a nem tudja a balkéz mit csinál a jobb" mondásával foglalhatók össze. Elkisérték cipővásárlásra az egyik ismerősüket. Az eladó a vétel megtörténte után takarékoság címén visszakérte a cipős dobozt. Ugyanakkor a csomagolóban több méter papírba tekerték be az árut.

Egy másik ismerősük inget vett. Kérdi tőle az eladó, hányas kell. 36-os, mondja. Az osztrákok közbeszólnak, hogy az kicsi lesz. Nem, mondja az illető, ő mindig így vesz inget, jöjjön csak a 36-os. Másnap az inget együtt cserélték ki egy 40-re, -- az előbbi árért jobbminőségű inget és hozzá két zsebkendőt adtak.

Mint hallották, munkahelyeken ma ugyanaz a kapkodás és szervezetlenség (vagy agyonszervezettség) dívik, mint azelőtt. E tekintetben semmiféle változás sincs a forradalom előtti helyzettel szemben.

ITEM No. 827/60

6

Egyéb idevágó megfigyelések: a nagy drágaság textilben és cipőben, igen rossz minőségű háztartási gépek (például mosógép nem zománcos, csupán olajfestékekkel van mázolva), tojás-, rizs- és piperecikkkhiány.

A bor jobb, mint az osztrák, de épp olyan drága.

End